

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep,
0030 Oslo

Innspill til KUDs høring om endringer i momskompensasjonsordningen

Frivillighet Norge viser til møte i referansegruppen for momskompensasjonsordningen 5. april 2017 og takker for muligheten til å komme med innspill før endringen i momskompensasjonsordningen sendes på en bred høring.

Momskompensasjonsordningen styrker frivilligheten. Pengene vi sparer på moms brukes i tråd med våre formål, for eksempel til å utvide aktiviteter, holde kostnadene nede slik at flere kan delta og utvikle nye tilbud. Pengene staten investerer i momskompensasjon gir dermed skyhøy avkastning for samfunnet.

Momskompensasjonsordningen er en god ordning fordi den er åpen for alle typer frivillige organisasjoner, uavhengig av hvilken aktivitet de driver med og hvor stor økonomi de har. Frivillighet Norges viktigste krav er at momskompensasjonsordningen fullfinansieres og avkortningen forsvinner.

Overordnet om departementets forslag

Frivillighet Norge er glad for at Kulturdepartementet vil forbedre momskompensasjonsordningen med utgangspunkt i Deloitte sine rapporter som avdekket systematiske skjevheter i forholdet mellom godkjent søknadsgrunnlag og reelle momsutgifter, i de små organisasjonenes disfavør.

Kulturdepartementets forslag om å kompensere 8 prosent av søknadsgrunnlaget opp til 5 millioner kroner og 6 prosent på summene over dette nivået gjør for det første at forenklet modell treffer de reelle momsutgiftene i frivilligheten bedre enn i dag, samtidig som ordningen forblir enkel å bruke for de små organisasjonene.

Frivillighet Norges forslag til forbedring av momskompensasjonsordningen

Kulturdepartementet har tidligere blitt orientert om at Frivillighet Norge har hatt en intern prosess for å komme frem til forslag om endringer i momskompensasjonsordningen. Nedenfor følger teksten som ble vedtatt på Frivillighet Norges medlemsmøte 10.11.2016 og som representerer Frivillighet Norges primærstandpunkt.

”Frivillighet Norge skal arbeide for en ubyråkratisk, robust og rettferdig momskompensasjonsordning for fremtiden og prioritere følgende endringer i momskompensasjonsordningen:

1. Det vedtas en opptrappingsplan med sikte på full, rettighetsbasert momskompensasjon for frivillige organisasjoner i løpet av stortingsperioden 2017-2021.
2. For å rette opp de systematiske skjevhetene i søknadsgrunnlaget settes det en grense for hvilke organisasjonsledd som kan benytte forenklet modell. Minimum organisasjonsleddene som utgjør den øvre tredjedelen av søknadsgrunnlaget flyttes over på dokumentert modell. Denne endringen må gjennomføres på

**FRIVILLIGHET
NORGE**

en forutsigbar måte og ledsages av overgangsordninger. I tillegg må kravet om at alle organisasjonsledd i samme organisasjon skal søke etter samme modell fjernes.

3. Dokumentert modell må forenkles og forbedres: For det første ved at det innføres fortløpende utbetaling av momskompensasjon etter modell av ordningen for momskompensasjon for kommuner. For det andre ved at rapporteringen forenkles og ved at kontrollregimet vris over fra detaljrapportering til stikkprøvekontroll. For det tredje ved at flere fradragsposter i dokumentert modell fjernes.
4. Ordningen forenkles ved at skjønnsbaserte inngangskriterier og avgrensninger erstattes av objektive kriterier.
5. Det opprettes en egen momskompensasjonsordning for frivillighetsbygg etter modell av momskompensasjonsordningen for idrettsanlegg.”

Vi understreker at endringene som er foreslått knyttet til å overføre organisasjoner med stor økonomi til dokumentert modell må skje parallelt med at momskompensasjonsordningen fullfinansieres.

Frivillighet Norge vil bemerke at våre forslag til forbedringer og forenklinger av momskompensasjonsordningen gjengitt ovenfor lar seg kombinere med departementets forslag, og ber om at dette blir vurdert i den videre utviklingen av ordningen.

Når det gjelder den kommende høringen har Frivillighet Norge følgende forslag:

Beregning av hva som skjer med søknadsgrunnlaget til de store organisasjonsleddene dersom de flyttes over på dokumentert modell

Frivillighet Norge er glad for at Kulturdepartementet har modellert konsekvensene av de foreslåtte justeringene i forenklet modell. Vi ber om at Kulturdepartementet i tillegg beregner - med utgangspunkt i tallene fra Deloitte - hva som blir endringene i søknadsgrunnlaget til de største organisasjonsleddene dersom de flyttes over på dokumentert modell. Beregningen kan gjøres med tre grenser for hva som er en stor organisasjon:

1. Hele segment 9 slik Deloitte-rapporten definerer segmentet,
2. Alle med mer enn 50 millioner i driftskostnader,
3. Alle organisasjonsledd som er regnskapspliktige etter regnskapsloven.

Fjern kravet om at alle organisasjonsledd i samme organisasjon skal søke etter samme modell

Frivillighet Norges standpunkt har hele tiden vært at både store og små organisasjoner må ha like muligheter til å få kompensert sine momsutgifter. Med Kulturdepartementets forslag vil store organisasjonsledd som har mer enn gjennomsnittlig høye momsutgifter komme dårligere ut. Dette er en spesielt stor utfordring for sentralledd med en høyere andel momskostnader i organisasjoner der underleddene ikke har kapasitet til å søke dokumentert. Når organisasjonsleddene tvinges til å søke etter samme modell bindes i praksis disse sentralleddene til å søke forenklet, og mister muligheten til å få alle momsutgiftene sine kompensert. Dette bryter med prinsippet om at momskompensasjonen i størst mulig grad skal treffe momsutgiftene.

For å løse dette problemet bør ordningen endres slik at ikke alle organisasjonsledd i samme organisasjon tvinges til å søke etter samme modell slik det er i dag, jf. punkt 2 fra Frivillighet Norges medlemsmøte referert over.

Vedrørende fremtiden til dokumentert modell

Frivillighet Norge mener at dokumentert modell er viktig for å bevare koblingen mellom momsutgifter og momskompensasjon. Noen organisasjoner har en utgiftsstruktur som betyr at forenklet modell ikke gir mulighet til å få kompensert alle momsutgiftene. I slike tilfeller er det viktig at man har mulighet til å dokumentere utgiftene og få et søknadsgrunnlag basert på faktiske momsutgifter. Kompensasjon av frivillighetens momsutgifter er ordningens formål, ikke å gi et generelt tilskudd til frivilligheten.

Samme formål kan oppnås dersom organisasjoner får mulighet til å velge å gå inn i det ordinære momssystemet med nullmomssats på innkjøp knyttet til deres frivillige virksomhet. Dersom dokumentert modell på et tidspunkt legges ned, slik departementet indikerte på møtet i referansegruppen, vil det å gi frivillige organisasjoner mulighet til å inngå i det ordinære momssystemet og få fradrag for moms på innkjøp knyttet til deres frivillige virksomhet, være en mulig erstatning. En slik ordning må i tilfelle være frivillig for organisasjonene, og ikke innebære et krav om merverdiavgiftspliktig omsetning. Fradrag retten for inngående merverdiavgift må gjelde uavhengig av plikten til å beregne utgående merverdiavgift på varer eller tjenester. Forenklet modell i momskompensasjonsordningen må forbli åpen for organisasjoner som ikke velger å gå inn i det ordinære momssystemet.

Dersom Kulturdepartementet i høringen vil be om synspunkter på fremtiden til dokumentert modell ber Frivillighet Norge om at man også innhenter synspunkt på muligheten for at frivillige organisasjoner får anledning til å velge å gå inn i det ordinære momssystemet.

Forslag til forenklinger og forbedringer av dokumentert modell

Det er stort rom for å forbedre dokumentert modell i momskompensasjonsordningen, slik at denne blir enklere å håndtere både for frivillige organisasjoner og for forvalter av ordningen. Dette bør gjøres ved å:

- forenkle rutinene for rapportering og innføre stikkprøvekontroll.
- innføre fortløpende utbetaling av momskompensasjon etter modell av momskompensasjonsordningen for kommuner mv.
- fjerne fradragene for serveringskostnader og personkjøretøy i dokumentert modell.

Frivillighet Norge ber om at departementet i høringen åpner for å komme med innspill til forbedringer av dokumentert modell.

Hvilke vurderinger ligger bak departementets forslag?

Rapportene fra Deloitte inneholder beregninger som viser at forenklet modell vil treffe momsutgiftene i større grad dersom lønnskostnader fjernes fra søknadsgrunnlaget, med unntak av for segment 9. Frivillighet Norge ber om at Kulturdepartementet redegjør for hvorfor de likevel ikke vil trekke ut lønnskostnader av søknadsgrunnlaget i sitt høringsutkast.

Frivillighet Norge ber også om at det i høringen redegjøres for hvorfor akkurat satsene 8 og 6 prosent ble valgt slik at tallene ikke fremstår som vilkårlige. Når prosentsatsen skal endres bør

**FRIVILLIGHET
NORGE**

den erstattes med det beste alternativet. Det bør derfor redegjøres for hvorfor man eksempelvis ikke valgte å dele inn i tre forskjellige nivåer og kompensere 10 prosent av de 50000 første kronene i søknadsgrunnlaget, eller hvorfor ikke satsene er på eksempelvis 8,2 og 5,8 prosent.

Å kunne gi gode svar på slike spørsmål fra våre medlemmer vil være viktig for at Frivillighet Norge skal kunne stille seg bak forslaget og forankre det blant våre medlemsorganisasjoner

Vedrørende paraplyorganisasjoner og momskompensasjon

Frivillighet Norge mener at paraplyorganisasjoner i hovedsak skal ha rett til momskompensasjon fordi paraplyorganisasjoner tradisjonelt sett har vært regnet som en viktig del av frivillig sektor og spiller en viktig rolle knyttet til samarbeid på tvers mellom organisasjoner og mellom organisasjoner og det offentlige.

I Frivillighet Norges vedtekter avgrenser vi muligheten for å bli medlem i Frivillighet Norge slik:

”Organisasjonen må basere en vesentlig del av sin virksomhet på frivillige gaver/innsamlede midler/medlemskontingent og/eller frivillig tidsbruk og/eller representere/organisere andre ikke-kommersielle organisasjoner som oppfyller dette kriteriet.”

Vi foreslår at Kulturdepartementet tar utgangspunkt i en lignende avgrensning dersom det er behov for å spesifisere i forskriften hvilke paraplyorganisasjoner som skal ha rett på momskompensasjon.

Inngangskriterier for momskompensasjonsordningen

Det finnes flere tilfeller hvor Frivillighetsregisteret og Lotteri- og stiftelsestilsynet har fattet ulike vedtak om hvorvidt en organisasjon kvalifiserer for registrering i Frivillighetsregisteret eller ikke. Staten er med andre ord ikke enig med seg selv. For å rette opp i dette foreslår Frivillighet Norge at §5 1.ledd i forskriften¹ endres fra:

”Målgruppen for ordningen er frivillige organisasjoner som innfrir vilkårene for registrering i Frivillighetsregisteret, jf. frivillighetsregisterloven § 3 og § 4, avgrenset til...”

Til:

”Målgruppen for ordningen er frivillige organisasjoner som er registrert i Frivillighetsregisteret, jf. frivillighetsregisterloven § 3 og § 4, med mulighet for å avvike dette ved særlig tungtveiende personvern hensyn, avgrenset til...”

Videre er det uklarerheter knyttet til adskillelse fra offentlig virksomhet. I momskompensasjonsforskriften står det at frivillig innsats skal være en "viktig del" av virksomheten for å kunne kvalifisere for momskompensasjon. Dette har blitt brukt som delbegrunnelse på å avvise søknader om momskompensasjon fra eksempelvis studieforbund.

¹ Forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-04-15-386>

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Frivillighet Norges mener § 5, tredje ledd bokstav a² bør fjernes. Dette fjerner også problemet med at studieforbund har blitt utestengt fordi de angivelig har "direkte eller indirekte tilknytning til det offentlige".

Dersom staten har behov for å avgrense hvilke typer organisasjoner som ikke kan motta momskompensasjon bør dette gjøres gjennom å positivt ramse opp hvilke kategorier i Frivillighetsregisteret som ikke skal få delta i ordningen.

Det foreslås også i tråd med Frivillighet Norges tidligere innspill at avsnittet i § 7³ som krever dokumentasjon på frivillig innsats bør fjernes fordi det finnes tilstrekkelig mekanismer i forskriften allerede for å stenge ute kommersielle og offentlige aktører, og eventuelle frivillige organisasjoner som ikke kvalifiserer.

Tidspunkt for når endringer tidligst kan tre i kraft

Endringer av forskriften som endrer på fradragsposter, regnskapsføring, eller på andre måter påvirker organisasjonenes søknadsbeløp må ha en utsatt ikrafttredelse. Etter at endringene er vedtatt så må det gå et helt kalenderår som skal utgjøre grunnlagsåret for søknaden som sendes inn året etter. Dette for at ingen organisasjoner skulle måtte føre regnskapet sitt på nytt pga endrede regler i ordningen.

Departementet skisserte på møtet 5.april at de la et løp der ny forskrift vedtas i løpet av første halvår 2018. Slik Frivillighet Norge ser det vil dette være den naturlige innfasingen av nye regler for beregning av nytt søknadsgrunnlag. Grunnlagsåret blir første hele kalenderår etter at forskriften er endret, dette vil være kalenderåret 2019. Organisasjonene vil da søke etter de nye reglene i sommeren 2020 og få utbetalt støtte etter nye regler for beregning av grunnlagstall i desember 2020. For organisasjoner med avvikende regnskapsår må det lage særskilte regler om ikrafttredelse etter samme prinsipper.

² "(Det gis ikke kompensasjon for merverdiavgiftskostnader i følgende virksomheter): virksomheter som er organisert av det offentlige eller har en direkte eller indirekte tilknytning til det offentlige gjennom at stat, fylkeskommune eller kommune kan påvirke deler av virksomheten for eksempel ved innsettelse av styremedlemmer eller har muligheter til å legge sterke føringer for virksomheten på annen måte."

³ "Kompensasjon ytes bare i den utstrekning kostnaden eller anskaffelsen skjer til bruk i den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten. Eventuelt årlig økonomisk overskudd eller eventuelt likvidasjonsoverskudd ved oppløsning hos søker, underledd og aksjeselskap skal anvendes til formål som tilfredsstiller kravene i denne forskriften."

**FRIVILLIGHET
NORGE**

Avslutning

Frivillighet Norge er glad for at Kulturdepartementet vil følge opp Deloittes rapporter og ser fram til en god prosess.

Oslo 10.5.17

Med vennlig hilsen

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær
Frivillighet Norge